

Одинадцяті Біографічні читання «Новітня вітчизняна біографіка: теорія, методика, практика» (Київ, 4 червня 2015 р.).

4 червня 2015 р. у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського відбулися організовані Інститутом біографічних досліджень НБУВ спільно з Українським біографічним товариством Одинадцяті Біографічні читання «Новітня вітчизняна біографіка: теорія, методика, практика», присвячені пам'яті засновника і першого директора Інституту біографічних досліджень НБУВ, доктора історичних наук, професора Віталія Сергійовича Чишка. У роботі Біографічних читань взяли участь науковці Інституту біографічних досліджень та інших підрозділів НБУВ, співробітники академічних інститутів, наукових установ, галузевих наукових бібліотек, викладачі вищих навчальних закладів різних міст України. В центрі уваги учасників було обговорення таких проблем: новітня інформаційна парадигма і розвиток методичних засад вітчизняної біографіки; роль і місце біографічного знання в житті сучасного українського суспільства; бібліотеки як інтегратори і поширювачі біографічного знання.

Вступним словом відкрив Біографічні читання генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, директор Інституту біографічних досліджень, член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук **Володимир Іванович Попик**. Він схарактеризував ситуацію навколо біографічних досліджень, яка склалася останнім часом в Україні на тлі загальносвітових цивілізаційних процесів, наголосив на тому, що дослідження постатей видатних українців має відбуватися в усіх аспектах їхнього політичного, культурного і громадянського утвердження. У зв'язку із цими питаннями В. І. Попик визначив завдання бібліотек як інтеграторів і поширювачів біографічного знання.

У своїй доповіді «*Традиції і сучасні здобутки бібліотечної біографіки*» **Володимир Іванович Попик**, зокрема, зазначив, що впродовж 2013–2015 рр. Інститутом біографічних досліджень Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського вивчено історичний досвід, сучасні здобутки та проблеми і перспективні завдання діяльності бібліотек як центрів інтеграції, опрацювання та поширення біографічної інформації. Здійснене узагальнення світового та вітчизняного досвіду діяльності бібліотек у цій галузі довело, що справа біографічної інформації завжди була, є і буде од-

ним із найважливіших напрямів бібліотечно-інформаційної роботи. Бурхливий розвиток біографічно-інформаційної справи впродовж останніх років особливо гостро поставили питання про її належне теоретичне та науково-методичне забезпечення, а також прогнозування оптимальних шляхів подальшого розвитку. Серед нагрітих завдань теоретичного та методичного забезпечення різних установ і закладів — вироблення оптимальних моделей розбудови тематичних, галузевих і регіональних електронних ресурсів біографічної та біобібліографічної інформації; опрацювання на сучасному інформаційно-технологічному рівні проблем поєднання довідкових матеріалів із повнотекстовими бібліотеками публікацій і відкритими архівами документів і матеріалів; формування єдиного дослідницького простору у галузі біографіки, біографістики та споріднених спеціальних історичних і бібліотечно-інформаційних дисциплін. І в науково-методичному, і в організаційному плані повинно йтися вже не про налагодження взаємної інформації, координацію з окремих освітніх і науково-дослідних проектів, а про принципово вищий рівень співробітництва, спрямований на розбудову цілісного біографічного інформаційного та дослідницького середовища як важливого сегмента національного науково-інформаційного простору. За всіма уявленнями сучасної теоретичної думки та практичним досвідом бібліотечно-інформаційної роботи, саме українські бібліотеки, передусім — провідні спеціалізовані наукові бібліотеки, можуть і повинні очолити цей процес.

У науковій доповіді доктора педагогічних наук, професора, директора Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського Національної академії педагогічних наук України **Лариси Дмитрівни Березівської** *«Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського як інтегратор і поширювач педагогічного біографічного знання»* було, зокрема, проаналізовано основні форми процесів інтеграції та поширення педагогічного біографічного знання (інформаційно-біобібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу», біобібліографічні серії «Видатні педагоги світу», «Академіки НАПН України» та «Ювіляри НАПН України» та ін.). Реалізація цих проектів забезпечує розвиток історико-педагогічного знання, у тому числі педагогічної біографіки; популяризацію творчої спадщини відомих педагогів, освітян минулого і сучасності; кооперацію зусиль історико-педагогічної науки та галузевої біографіки. Доповідач аргументувала, що системна та комплексна діяльність науковців бібліотеки є вагомим внеском у розвиток педагогічної

науки, педагогічного наукознавства, оскільки сприяє висвітленню крізь призму біографіки інформації про народження та еволюцію інноваційних педагогічних ідей у контексті суспільно-політичних, культурологічних детермінант. Л. Д. Березівська окреслила перспективи розвитку науковцями Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського педагогічної біографіки.

Ольга Сергіївна Гейда, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка виступила з доповіддю *«Біобібліографічний словник видатних діячів Чернігівщини Дмитра Панасовича Бочкова: історія створення та перспективи сучасного використання»*. На початку виступу О. С. Гейда виклала коротку біографічну довідку про маловідому в середовищі як істориків, так і бібліографів постать Дмитра Панасовича Бочкова (1887–1982). Найбільшу увагу в доповіді було приділено висвітленню роботи Д. Бочкова над ґрунтовною науково-довідковою працею *«Достопам'ятні земляки уродженці та діячі Чернігівської землі. Біо-бібліографічний словник»*. Відомості, зібрані Д. Бочковим, нерівномірні: найбільший масив даних про науковців, громадських діячів, митців, художників, учасників революційного руху ХІХ – початку ХХ ст., чернігівців — Героїв Радянського Союзу, учасників Другої світової війни; менше інформації про духовних осіб, українських гетьманів та полковників. Д. Бочков збирав матеріал і про репресованих діячів української культури та науки, тих, хто емігрував за кордон або вимушений був залишитися у добровільній творчій ізоляції через т. зв. «неблагонадійність». О. С. Гейда повідомила, що видати «Словник» планувалося у видавництві Академії наук УРСР «Українська радянська енциклопедія», але через цілу низку обставин титанічна робота не була завершена.

Кандидат історичних наук, завідувача відділом теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ **Надія Іванівна Любовець** у своїй доповіді *«Мемуаристика: до питання термінології»* зазначила, що мемуаристика як культурно-історичний феномен сьогодні вивчається цілим комплексом дисциплін гуманітаристики, а найбільше наукових праць цьому явищу присвячено у літературознавчих та історичних студіях. Термін «мемуаристика» не є загальноживаним у світовому літературознавстві й побутує, в основному, в українській, російській, білоруській традиціях. В українському літературознавстві мемуаристику розглядають в контексті документалістики, або літератури нон-фікшен (англ. *Non-fiction*), що базується на реальних історичних документах та фактах

і охоплює три найважливіші напрямки: мемуаристику, художню біографію та письменницьку публіцистику. В історичному дискурсі мемуаристику розглядають у двох вимірах: як спеціальну історичну дисципліну, що вивчає мемуари як комплекс джерел історичних та різновид документальної літератури, або літературний жанр. Якщо розглядати весь масив мемуаристики, підсумувала Н.І. Любовець, можна відзначити, що більше теоретичних напрацювань зроблено в царині літературознавства — історична наука більше займається проблемами виявлення та оприлюднення українського мемуарію та потребує науково-теоретичних розробок.

Валерій В'ячеславович Томазов, кандидат історичних наук, завідувач сектору генеалогічних та геральдичних досліджень Інституту історії України НАН України в своїй доповіді *«Одеські купці хіоського походження: джерела для реконструкції біографій»* акцентував увагу на необхідності всебічного вивчення історії всіх етнічних і соціальних груп, висвітленні їх внеску в розвиток економіки та культури українських земель в різні історичні епохи. Доповідач розповів про роль одеських купців, вихідців з острова Хіос в Егейському морі, у процвітанні Одеси як значного центру підприємництва, науки та мистецтва. Починаючи з кінця XVIII ст. хіоські родини — Маврогордато, Родоканакі, Петрококкіно, Севастопуло, Раллі та інші — фактично протягом ста років контролювали всю середземноморську торгівлю збіжжям. Реконструкція біографій представників зазначеної етносоціальної групи вимагає ретельного пошуку джерел, які розпорошені по різних фондах не лише вітчизняних архівів, а й російських. В.В. Томазов охарактеризував основні комплекси джерел з досліджуваної проблеми: метричні книги, послужні списки, справи про дворянство та спадкове почесне громадянство, заповіти, майнові документи та документи про реєстрацію підприємств тощо.

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ **Наталія Петрівна Марченко** у своєму виступі *«Пропагування біографічного знання бібліотеками для дітей України»* зазначила, що вектор погляду особистості на історію визначається, зокрема, уявленнями про майбутнє, якого вона прагне, тому продукування, адаптація до потреб користувача та пропагування біографічного знання бібліотеками для дітей України зазвичай випереджає тематично (й почасти технічно) ті самі процеси в публічних бібліотеках. Адже запити користувачів-дітей (фактичного майбутнього, що розвивається в сучасному) мимоволі сфо-

кусовані на найважливіших і найбільш перспективних напрямках суспільного розвитку, у т. ч. і щодо визначення кола осіб, які видаються важливими. Водночас фахівці, які працюють із цією категорією користувачів, більш свідомо та виважено підходять до добору персоналій і матеріалу, пропонованого різновіковій аудиторії. Також доповідачка вказала на видові і тематичне розмаїття як біобібліографічної продукції, так і методів і форм пропагування біографічного знання бібліотеками для дітей України.

У доповіді **Олени Валентинівни Бугаєвої**, кандидата історичних наук, старшого наукового співробітника відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, *«Специфіка предмета „українська музична біографіка” в системі історично-біографічного знання»* було обґрунтовано закономірність дослідження української музичної біографіки (далі УМБ) як окремої галузі біографічного знання, що має історичну визначеність і характерні ознаки. О.В. Бугаєва визначила найважливіші історіографічні, теоретичні, методичні й термінологічні питання, необхідність розв'язання яких сьогодні зумовлена практичним (мистецьким, творчим) і теоретичним (науковим) доробком УМБ; проаналізувала соціальні, геополітичні, етнонаціональні умови становлення і розвитку музичної біографіки в Україні; окреслила негативні тенденції державницької політики щодо формування музично-біографічного напрямку досліджень в Україні; висвітлила проблему української музичної еміграції і необхідність узагальнення внеску етнічних українців в українську і світову музичну культуру з метою складання Національної УМБ.

Виступ кандидата історичних наук, головного фахівця відділу обліку пам'яток Київського науково-методичного центру по охороні, реставрації та використанню пам'яток історії, культури і заповідних територій **Олени Георгіївни Мокроусової** за темою *«Роль епістолярію архітекторів у дослідженні об'єктів культурної спадщини Києва»* був присвячений біографічній складовій досліджень пам'яток архітектури. Доповідач виділила кілька груп джерел епістолярних матеріалів архітекторів, вивчення яких дає змогу розкрити конкретні обставини проектування та будівництва, подробиці спілкування архітекторів і замовників. Першу групу джерел складають особові фонди відомих. Друга група джерел, яка містить епістолярні матеріали архітекторів, пов'язана з особовими фондами домовласників-замовників будівництва. Третя група — окремі листи, що містяться у фондах установ і відомств, які замовляли те чи інше будівництво. О. Г. Мокроусова зазначила, що розглянуті

документи дозволяють говорити про виключну значущість епістолярних джерел для вивчення об'єктів культурної спадщини Києва. Вони містять відсутні в жодних інших джерелах факти і деталі, які допомагають по-новому інтерпретувати вже відому інформацію.

У доповіді *«Сучасна біографіка крізь призму вивчення життя та наукової спадщини Євгена Рихліка»*, з якою виступила **Людмила Анатоліївна Павленко**, кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії Навчально-наукового інституту історії, етнології та правознавства імені О. М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, була розкрита методика біографічного дослідження постатей «другого порядку» на прикладі життя та наукової діяльності відомого у 20-х рр. ХХ ст. ученого-славіста, етнолога, краєзнавця, педагога та громадського діяча Євгена Антоновича Рихліка (1888–1937). Доповідач охарактеризувала проблеми вивчення таких постатей, пов'язані зі специфікою джерельної бази, а також прийоми і методи їх вирішення, наприклад розкладання предмету дослідження на «шари ідентичності» для заповнення інформаційних лакун біографічної реконструкції. Акцентувалася увага на особливостях та досягненнях сучасної біографіки в контексті створення життєпису Є. Рихліка. Була показана роль мотиваційного підходу до аналізу основних фактів біографії конкретної персоналії, який дозволяє зробити висновки про типові риси колективного портрета діячів вітчизняної науки 20–30-х рр. ХХ ст.

Заступник голови Благодійного Фонду імені Івана і Юрія Липів м. Одеси, здобувач відділу української історії Національного науково-дослідного інституту українознавства **Світлана Володимирівна Кучеренко** у своєму виступі *«Липознавство як напрям міждисциплінарних досліджень»* повідомила про походження терміна «липознавство», розкрила об'єктивні та суб'єктивні передумови виникнення липознавства як напряму міждисциплінарних досліджень біографічної, історичної, політологічної, літературознавчої, культурологічної та медичної проблематики, окреслила форми діяльності липознавців за часів незалежності України. Окремо доповідач зупинилася на висвітленні більш вузького та більш широкого розуміння липознавства. У першому випадку йдеться тільки про Юрія Липу: вивчаються переважно його діяльність (фахова, політична, організаційна, літературна) і творчість (художня, публіцистична, наукова), а особисте життя розглядається в контексті розкриття двох вищеназваних напрямків. У широкому розумінні дослідники вдаються також до розвідок про особисте життя і родину

Ю. Липи, вивчають все, що стосується і його близького оточення, і ширшого кола знайомих, а також різних організацій, до яких він мав певне відношення. Липознавчі дослідження можуть бути поширені на добу та історичні події, сучасником (учасником) яких він був, а також місця його проживання та відвідування.

Олександр Олександрович Тригуб, кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник Національного архітектурно-історичного заповідника «Чернігів стародавній», у повідомленні *«Василь Григорович Туманський — останній генеральний писар Гетьманщини»* висвітлив деякі сторінки життя і діяльності, а також маловідомі факти біографії одного з найближчих соратників гетьмана К. Г. Розумовського — Василя Григоровича Туманського (бл. 1720 – бл. 1796–1797 рр.). Доповідач простежив процес його кар'єрного зростання від старшого військового канцеляриста до Генерального писаря, члена Другої Малоросійської колегії і віце-губернатора Новгород-Сіверського намісництва. Аналіз життєдіяльності В. Г. Туманського дав змогу досліднику дійти висновку, що йому, як і переважній більшості представників дворянських родин козацько-старшинського походження, була притаманна ієрархія численних лояльностей або свідомостей. Крім того, було засвідчено, що діяльність та зв'язки В. Г. Туманського безпосередньо чи опосередковано вплинули на подальшу кар'єру його братів, нащадків і близьких родичів, а також сприяла утвердженню роду в середовищі українського нобілітету у другій половині XVIII ст.

До виступу на Одинадцятих Біографічних читаннях також були підготовлені наступні доповіді.

Валентина Василівна Бездрабко, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв, підготувала доповідь *«Рецензія як історіографічний жанр у творчості Андрія Введенського»*. У ній висвітлено особливості рецензії — критичного історіографічного жанру, який єднає автора рецензованої праці, рецензента і читача в бажанні саморепрезентуватись у комунікативних практиках, вербалізувати власну рефлексію і самоідентифікуватись. Рецензія завжди переслідує мету дослідити рецензований твір, дати оцінку тексту, його автору, визначити можливого читача. Особа, яка береться за написання рецензії, має бути здатною до публічного обстоювання відмінної точки зору від пропонованої автором рецензованої праці, а заодно вміти толерувати інакомислення. У доповіді розвинуто ланцюжок міркувань про рецензування як вид творчості на прикладі життя і творчос-

ті доктора історичних наук, професора Андрія Олександровича Введенського (1891–1965).

У доповіді *«Еволюція біографічних уявлень в сучасній практиці біографіки та біографістики (за матеріалами наукового збірника „Українська біографістика”)*» Світлана Миколаївна Ляшко, кандидат історичних наук, провідний науковий співробітник відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, проаналізувала всі 11 випусків збірника наукових праць Інституту біографічних досліджень НБУВ «Українська біографістика» (1996–2014), навела статистику публікацій (за проблематикою, жанрами, авторством, географією), узагальнила кілька аспектів подання біографічної інформації. Зокрема, дослідниця дійшла висновку, що працям 1990-х рр. — першого десятиріччя ХХІ ст. притаманний позитивістський досвід історіописання, а наукова біографіка після 2010 р. характеризується розширенням проблемно-тематичного діапазону, більш інтенсивним пошуком нових орієнтирів і методичних інструментів, спрямованих на оптимізацію пізнавальних процесів для створення біографічних текстів.

Наталія Миколаївна Томазова, молодший науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України підготувала доповідь на тему: *«Державний польський театр в Києві: спроба реконструкції біографії акторів»*. Вона зупинилася на історії цього театрального колективу, який став значним явищем мистецтва, відігравав визначну роль в консолідації польського населення України, сприяв збереженню та розвитку польської культури та мови. Театр зазнавав постійних репресій з боку ідеологічних та каральних органів Радянської держави, доля багатьох працівників трупи склалася трагічно, а їхні імена не відомі широкому загалу. Н.М. Томазова на прикладі біографій акторів Ганни Мудрої та Вацлава Завадського продемонструвала методику реконструкції біографій.

У повідомленні *«С. В. Бородаєвський як організатор науки в еміграції: штрихи до інтелектуального профілю вченого»* кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційної діяльності Київського національного університету культури і мистецтв **Олена Володимирівна Глушан** проаналізувала зміст науково-організаційної праці українського вченого, юриста, економіста, історика українського й міжнародного кооперативного руху С.В. Бородаєвського (1870–1942) в еміграції. Зокрема, він був організатором і членом низки наукових установ та фахових товариств української еміграційної спільноти, у яких провадив активну

дослідницьку, пам'яткоохоронну, лекційну, видавничу, адміністративну діяльність. За його безпосередньої участі відбулися підготовка й проведення двох українських наукових з'їздів у Празі. Йшлося також про співробітництво С.В. Бородаєвського з міжнародними науковими інституціями.

У доповіді кандидата історичних наук, завідуючого відділом формування біобібліографічного інформаційного ресурсу Інституту біографічних досліджень НБУВ **Олега Миколайовича Яценка** *«Місце біобібліографічних посібників в системі класифікації бібліографічних видань»* порушено питання щодо видової і типологічної класифікації бібліографічних посібників. Наголошено, що класифікація має велике значення для вирішення численних практичних завдань роботи з документами, у тому числі і біобібліографічними словниками та персональними бібліографічними показниками. Відмічено, що наразі у фахівців відсутній єдиний підхід до цієї проблеми. Дискусійним є також питання місця біобібліографічної продукції в системі класифікації бібліографічних показників. Доповідач зробив висновок, що для ефективного проведення біографічних досліджень в Україні постає питання про виділення й оформлення у самостійний вид в системі класифікації бібліографічних видань біобібліографічних показників.

Тамара Павлівна Демченко, кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології України Інституту історії, етнології та правознавства імені О. М. Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, заслужений працівник освіти України, та **Світлана Григорівна Іваницька**, кандидат історичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Запорізького інституту економіки та інформаційних технологій в своїй доповіді *«Персоналістика на сторінках „Пам'яток України” в контексті просвітницької й інформаційної місії культурологічних часописів в Україні»* наголосили, що для масових науково-популярних гуманітарних видань, яким є і культурологічний часопис «Пам'ятки України», мають велике «місіонерське» значення такі взаємопов'язані цілі: створення національного пантеону високих взірців патріотизму й проявів людської гідності, інтелектуалізація й українізація культурно-духовного простору України. Проаналізувавши «іменні» числа журналу «Пам'ятки України: історія та культура» за 2012–2014 рр., автори відзначили, що найбільш перспективним шляхом реалізації вищевказаних цілей є залюднення й «заземлення» історико-культурного і мистецтвознавчого простору України ХІХ–ХХ ст. шляхом поєд-

нання наукових біографій чільних діячів громадського, культурного, наукового життя з описом пам'ятних місць їхньої життєдіяльності, що збереглися в тому чи іншому населеному пункті.

Ганна Володимирівна Індиченко, кандидат історичних наук, завідувача відділом історії академічної науки Інституту архівознавства НБУВ у розвідці *«Співпраця українських та австрійських учених у створенні „Австрійського біографічного словника”»* дослідила співпрацю АН УРСР та Австрійської академії наук зі створення «Австрійського біографічного словника». Аналіз документів з Архіву Президії НАН України за досліджуваною темою дав змогу визначити обставини, що передували прийняттю постанови, якою відділи АН УРСР зобов'язувалися підготувати біографічні довідки на українських діячів, котрі проживали на території Австро-Угорщини, а також з'ясувати ступінь участі відділів у складанні довідок. Далі дослідниця розкрила значення проведеної українськими вченими науково-дослідної та науково-пошукової роботи.

У доповіді **Сергія Миколайовича Міщука**, доктора історичних наук, професора, провідного наукового співробітника відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, *«Автобіографія Павла Тутковського як джерело для дослідження життєпису та наукової діяльності вченого»* розглянуто життєвий шлях та наукову діяльність видатного українського ученого Павла Аполлоновича Тутковського, звернуто увагу на основні напрями його наукової та громадської діяльності, висвітлено роль Павла Тутковського в організації Української Академії Наук та українських університетів. С.М. Міщук зазначив, що учений зробив величезний внесок у розробку української наукової термінології, був ініціатором створення словника української наукової термінології та бібліографічних покажчиків з геології, фізичної географії, картографії та гідрології.

Молодший науковий співробітник відділу історії академічної науки Інституту архівознавства НБУВ **Лілія Олександрівна Слободян** у дослідженні *«Академік Н. О. Пучківська: життя та наукова діяльність за документами особового фонду Інституту архівознавства НБУ імені В. І. Вернадського»* зробила спробу відтворити сторінки життєвого та наукового шляху відомої лікарки-офтальмолога академіка Н.О. Пучківської за допомогою документного складу особового архівного фонду, що зберігається в Інституті архівознавства НБУВ. Він має значну наукову цінність, містить велику кількість наукових праць, спогадів, біографічних матеріалів, фотодокументів, що дає можливість доповнити інформацію про

вчену, ввівши в обіг нові документи, та розкрити потенціал її особового фонду. Окрему цінність для сучасних дослідників мають списки наукових робіт вченої, бібліографічна картотека її праць. Також у розвідці висвітлено її громадську діяльність.

Юлія Вікторівна Вернік, науковий співробітник відділу формування біобібліографічного інформаційного ресурсу Інституту біографічних досліджень НБУВ, у повідомленні «*Особливості української біографічної мультимедійної інформації на сервісі відеохостінгу „youtube”*» зосередила увагу на проблемі розвитку українського культурного інформаційно-медійного простору, суттєву роль в якому відіграє біографічна інформація. Наповнення україномовного сегмента мережі Інтернет відбувається стихійно, неупорядковано як на змістовому рівні, так і на рівні типу медіа-інформації. Для систематизації Ю. В. Вернік запропонувала здійснити аналіз особливостей наявної біографічної медіа-інформації діячів української культури (на основі існуючих сервісів відеохостінгів, зокрема *youtube*) і створити дієвий механізм пошуку та збереження виявлених персональних інформаційних даних на сайті Українського національного біографічного архіву.

У повідомленні **Світлани Вікторівни Муріної**, молодшого наукового співробітника відділу формування біобібліографічного інформаційного ресурсу Інституту біографічних досліджень НБУВ, «*Енциклопедичні видання як джерело формування Українського національного біографічного архіву (на прикладі „Радянської енциклопедії історії України” та „Енциклопедії історії України”)*» висвітлено характеристики та критерії відбору персоналій до «Радянської енциклопедії історії України» (РЕІУ, 1969–1972) та «Енциклопедії історії України» (ЕІУ, від 2003 р. по наш час). На прикладі двох багатотомних видань, створених в різні історичні часи, розглянуто еволюцію і трансформацію змістової частини біографічних статей енциклопедичних видань в Україні. Доведено необхідність переходу до формату електронного мультимедійного енциклопедичного видання і подальшого наповнення Українського національного біографічного архіву.

Здобувач кафедри літературознавства Національного університету «Києво-Могилянська академія» **Ліна Григорівна Стороженко** присвятила свою доповідь дослідженню життєпису одного з представників «розстріляного відродження» — «*Борис Тенета: невідомі сторінки біографії*». Дослідниця встановила та проаналізувала невідомі раніше факти життєпису письменника, але зазначила, що вони не є вичерпними і вимагають подальших пошуків не лише

щодо заповнення прогалин у вивченні біографії письменника, а й досягнення цілісного уявлення про літературний процес першої третини ХХ століття.

Молодший науковий співробітник відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ **Тетяна Володимирівна Котлярова** у своєму повідомленні *«Огляд сучасної української біографічної періодики»*, коротко зупинившись на психологічних аспектах інтересу до життєписів видатних людей, проаналізувала поле сучасної української преси, присвяченої зна- ним і мало відомим постатям минулого і сьогодення. З нечисленної низки періодичних видань, які позиціонують себе як біографічні, вирізняється російськомовний журнал «Личности» — глибиною проникнення в життя особистостей, стилем викладу, естетикою оформлення. Але в цілому журнал більше тяжіє до масових видань, ніж до науково-популярних.

Леся Григорівна Рева, кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу теорії та методики біобібліографії Інституту біографічних досліджень НБУВ, у доповіді *«Літературна біографіка у формуванні гуманістичного світогляду людини»* зосередила свою увагу на ментальності українців, яка особливо яскраво виразилася під час Революції Гідності та гібридної війни на Сході України. Простеживши публіцистику останніх років, періодику, автор наголосила на сплеску патріотичності, піднесенні ролі звичайної людини.

На жаль, з об'єктивних причин не всі дослідники, які бажали виступити на Одинадцятих Біографічних читаннях, змогли взяти в них участь. Організатори читань, з розумінням ставлячись до таких обставин, сподіваються на продовження плідної співпраці з усіма подвижниками біографічної справи.

**Н. І. Любовець,
Т. В. Котлярова.**